

Karacaoğlan'ın "Acep Sevdüğimin Eşi Var M'ola" Şiiri Üzerine Bazı
Tespitler

KARACAOĞLAN'IN "ACEP SEVDÜĞİMİN EŞİ VAR M'OLA" ŞİİRİ ÜZERİNE BAZI TESPİTLER

Some Determinations On Karacaoğlan's "Acep Sevdüğimin Eşi Var M'ola" Poem

Abdulselam Arvas*

Geliş Tarihi: 13.11.2021

Kabul Tarihi: 30.11.2021

Öz

Bilindiği üzere Karacaoğlan âşıklık geleneğinde üzerine en fazla araştırma yapılan âşıklardan biridir. Nitekim Karacaoğlan araştırmaları dolayısıyla bir bibliyografya da hazırlanmıştır. Üstelik bu bibliyografyadan sonra da konuya dair çok sayıda araştırma yapılmıştır. Peki, Karacaoğlan'ı bu kadar çok araştırma konusu yapan nedir? İlki, âşık edebiyatı tarihinde birden fazla Karacaoğlan mahlaslı şairlerin tespit edilmiş olmasıdır, denebilir. Ayrıca araştırmacılara göre Karacaoğlan Türk halk zevkine ve eski ozanlık geleneğine bağlı olmasından ötürü de bu kadar çok dikkat çekmiştir. Bunların yanı sıra Çukurovalı Karacaoğlan'ın aşk, sevgili ve tabiat gibi konularda döneminden çok farklı bir üsluba sahip olmasıdır. Karacaoğlan bu özelliğinden dolayı çok sayıda âşığı etkilemiş ve böylece kendinden sonra gelen birçok âşık tarafından aynı mahlasın kullanılmasına da sebep olmuştur. Bundan ötürü İlhan Başgöz Karacaoğlan'ı takip eden halk şairlerinden hareketle bir "Karacaoğlan geleneği"nden söz etmektedir.

İşte bütün bunlar göz önünde bulundurulunca Karacaoğlan'ın, âşık tarzı şiirin ender simalarından biri olduğunu ifade etmek hiç de yanlış olmayacaktır. Nitekim hakkında yazılan onca kitaplar, yayınlanan pek çok makaleler, sunulan çok sayıda bildirilere rağmen Karacaoğlan hâlâ araştırma konusu olmakta ve gerek hayatı gerekse şiirleri incelenmeye devam etmektedir. Bu bağlamda biz de bu makalede

---

*Prof. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Çankırı/Türkiye, aarvas@karatekin.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7553-183X.

Some Determinations On Karacaoğlan's "Acep Sevdüğimin Eşi Var M'ola"
Poem

Çukurovalı Karacaoğlan'a ait olduğu söylenen "Acep sevdiğimin eşi var m'ola?" ayaklı şiirini ele alacağız. Makalede adı geçen şiirin varyantlarını tespit edeceğiz ve bu metinler arasındaki farklılıkların sebepleri üzerinde duracağız. Ayrıca Tarihî-Coğrafi Fin metoduna uygun olarak bu şiirin ur-formunu (ilk metin) bulmaya gayret edeceğiz. Başka bir deyişle şiirin zaman ve mekân bağlamında tarihi serüvenini irdelemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Âşık, Karacaoğlan, Çukurova, şiir, varyant.

Abstract

As it is known, Karacaoğlan is one the most researched folk poet in the tradition of minstrelsy. As a matter of fact, a bibliography has been prepared due to the researches about Karacaoğlan. Moreover, after this bibliography, a lot of research has been done on the subject. What makes Karacaoğlan so much research subject? The first, more than one Karacaoğlan nicknamed poets have been identified in the history of minstrel literature. Also, according to the researchers, Karacaoğlan attracted so much attention because it was connected to Turkish folk taste and the old bard tradition. In addition to these, Çukurova's Karacaoğlan has a very different style from its period in matters such as love, dear and nature. Karacaoğlan has influenced many folk poets because of this feature and so he has caused many minstrels who came after him to use his nickname. Therefore, İlhan Başgöz speaks of "Karacaoğlan tradition" based on the folk poets who followed the Karacaoğlan.

Here, when all these are considered, it would not be wrong to state that Karacaoğlan is one of the rare figures of Turkish folk poetry. As a matter of fact, despite all the books written about him, many articles published, and many reports presented, Karacaoğlan is being still the subject of research and both his life and his poems are being studied. In this context, we will consider the poem named "Acep, sevdiğimin eşi var m'ola" which is said to belong to Karacaoğlan from Çukurova in this article. In the article, we will identify the variants of the mentioned poem and focus on the reasons for the differences between these texts. We will also try to identify the ur-form of this poem in accordance with the Historical-Geographical Finnish method. In other words, we will try to examine the historical adventure of this poem in the context of time and space.

Keywords: Minstrel, Karacaoğlan, Çukurova, poem, variant.

Karacaoğlan'ın "Acep Sevdüğimin Eşi Var M'ola" Şiiri Üzerine Bazı
Tespitler

Giriş

Menşenin eski Türk halk şiirine dayandığı ve dinî-tasavvufî Türk edebiyatından etkilendiği (Köprülü, 2004: 39-40) ifade edilen âşıklık geleneği Türk edebiyatında mühim bir yer işgal etmektedir. Başlangıcı 16. yüzyıl olarak kabul edilen âşık edebiyatı (Köprülü, 2004: 37; Sakaoğlu, 1989: 106) eskisi kadar canlı olmasa bile bugün de Türk sosyo-kültürel yapısı içinde yaşamaya devam eden önemli bir gelenektir. Âşıklık geleneğinin günümüze kadar pek çok temsilcisi tespit edilmiş ve bu âşıklara dair birçok araştırma yapılmıştır (Köprülü 1930, Başgöz 1979, Sakaoğlu 1987, Zeyrek 1990, Artun 1996, Elçin 1999, Boratav-Fıratlı 2000). Bunların içerisinde hakkında çok sayıda araştırma yapılan âşıklardan biri de Karacaoğlan'dır (Ergun 1963, Başgöz 1984, Cunbur 1985, Öztelli 1996, Köprülü 2004, Sakaoğlu 2004). Bunun başlıca sebeplerinden biri Karacaoğlan mahlaslı birden fazla âşığın varlığıdır. Bundan mütevellit bir âşık olarak Karacaoğlan'ın kimliği araştırmacılar tarafından sürekli tartışılmalıdır.

Yapılan ilk araştırmalarda, Karacaoğlan'ın daha ziyade tek bir âşık olduğu dile getirilmiştir ancak sonradan ele geçen belge, kaynak, kayıtlar ile derlenen sözlü bilgilerden hareketle farklı asırlarda yaşamış Karacaoğlan mahlaslı başka sanatkarlar olduğuna dair görüşler ileri sürülmeye başlamıştır. Bu tartışmalardan hareketle epey zamandır "Karacaoğlan geleneği" terimi de kullanılmaktadır. İlk defa İlhan Başgöz'ün (1984: 11) kullandığı bu tabir başka araştırmacılar (Görkem, 2016: 23) tarafından da kabul görmüştür. Yine de bu düşünceye katılmayan isimlerin (Sakaoğlu, 2004: 31) bulunduğunu belirtmek gerekir. Bu araştırmada, Karacaoğlan geleneği veya diğer Karacaoğlanlar meselesinden ziyade yaygın kanaate göre meşhur Karacaoğlan olarak ileri sürülen Çukurovalı Karacaoğlan'a ait bir türkü metninin varyantları üzerinde durulacaktır.

Araştırmanın Metodolojisi ve Kullanılan Malzeme Hakkında

Some Determinations On Karacaoğlan's "Acep Sevdüğimin Eşi Var M'ola"
Poem

Üzerinde çalıştığımız malzeme "türkü" olarak değerlendirilen ama temelde Karacaoğlan'a ait bir deyiştir. Ancak bu deyişin şu ana kadar birden fazla metni derlenmiş ve kayda geçmiştir. Bu bağlamda araştırmada bu deyişin, Cahit Öztelli'nin kitabındaki (1996) dört ve İlhan Başgöz'ün kitabındaki (1984) iki olmak üzere altı varyantı incelenmiştir. Uyguladığımız metot ise Tarihî-Coğrafi Fin Metodu olup, burada metinler karşılaştırılmış ve şiirin *ur-formu* tespit etmeye çalışılmıştır. Bundan dolayı *varyant* ve *ur-form* kavramlarına kısaca değinmek gerekecektir. Zira bu iki terim söz konusu metodun temel kavramlarıdır.

Fransızca menşeli bir kelime olan varyant, TDK'nin elektronik Güncel Sözlüğü'nde "*masal, efsane, bilmece vb. gibi bir metnin, bir eserin, bir olayın aslından az çok ayrılan değişik biçimli olanı, değişke*" (<https://sozluk.gov.tr>, ET: 13.08.2021) olarak açıklanmaktadır. "Halk Kültürü ve Sözlüğü" adlı eserde ise "*Halk Edebiyatında bir eserin veya metnin birbirinden belli ölçüde farklılaşmış biçimlerinden her biri*" (Erşahin, 2005: 287) şeklinde tanımlanmaktadır. Terimlerle ilgili bir başka sözlükte ise varyantın bir sözlü edebiyat ürününün birbirinden farklılıklar taşıyan biçimlerinden her birine verilen isim (Karataş, 2004: 505) olduğu belirtilmiştir. Bir geleneğin temel ya da asıl yapısı (Krohn vd., 2004: 81) olarak belirtilen *ur-form* ise "*Herhangi bir folklor ürününün, özellikle de çoğunlukla düşünülmüş olduğu gibi, bir masalın yaratıldığı ilk şekil*" (Çobanoğlu, 2010: 132) olarak ifade edilmiştir. Başka bir elektronik sözlükte de "*arketip, ilk örnek, esas örnek veya prototip*" (<https://www.seslisozluk.net>, ET: 13.08.2021) olarak ifade edilmektedir.

Metin Ekici, bir kavram olarak varyant için örnek vermek suretiyle şunları söylemektedir: "*Bir metnin çeşitli anlatmaları karşılığı olarak varyant veya versiyon terimi kullanılmaktadır. Bir örnekle konuyu açıklamak gerekirse Köroğlu kollarının Anadolu ve diğer Türk boyları arasındaki anlatmaları için bilim adamları versiyon terimini tercih ederken, Anadolu'da mevcut olan farklı anlatmalar için de varyant terimini tercih etmektedirler*" (Ekici, 1998: 32). Genel olarak folklorcular

Karacaoğlan'ın "Acep Sevdiğimin Eşi Var M'ola" Şiiri Üzerine Bazı Tespitler

arasında varyant yakın bir metni, versiyon ise esas örnekten daha uzaklaşmış bir metni ifade edecek şekilde kullanılmıştır, denebilir. Kısaca halkbiliminde varyant kavramı metin merkezli çalışmaların başlamasıyla birlikte ortaya çıkmış, Tarihî-Coğrafî Fin Metoduyla da tüm dünyaya yayılmıştır. Bu kavramı, kısaca bir sözlü gelenek ürününün değişik çeşitlenmelerle anlatılması olayı olarak ifade etmek mümkündür.

Bir ürünün çeşitlenmelerle anlatılması, genellikle anonim ürünlerde görülmektedir. Ancak, folklorda herhangi başka bir ürünün de varyantları olabilir. Örneğin folklorun içinde incelenen âşıklık geleneğinde de varyant meselesiyle karşılaşılmaktadır. Eskiden sözlü olarak şiirlerini icra eden âşıkların eserleri, bu nedenden çeşitlenmelere uğramıştır. Âşıklar, her ne kadar mahlas kullansa da, söylenen ortamdaki kişiler isteyerek veya istemeyerek şiiri farklı biçimlerde aktarmıştır. Son dönemlerde yazılı ve elektronik ortamların kullanılması ve eserin kime ait olduğunun bilinmesi de -eskiye nazaran varyantlaşma azalsa bile- âşık tarzı şiirde çeşitlenmeleri ortadan kaldıramamaktadır. *Ur-form* ise bir sözlü gelenek ürününün ortaya çıkan ilk şekli olarak ifade edilebilir. Aynı anlamda kullanmak suretiyle bu kavram için arketip, arşetip kelimeleri karşılık verilmiş ve ayrıca bu kavram için Türkçe dip metin sözcüğü de önerilmiştir. Yine de halkbilimi literatüründe en sık kullanılan kavram ur-formdur.

Buna göre elimizde mevcut altı metinden hareketle Karacaoğlan'a ait olduğu söylenen bir şiirin / deyişin ur-formunu bu araştırmada tespit etmeye, daha doğrusu bu husus üzerine bazı düşünceler serdetmeye gayret edeceğiz.

Şiir Metinlerinin / Varyantlarının Mukayesesi

Cahit Öztelli, "Karaca Oğlan" (1996) adlı eserinde Karacaoğlan şiirlerini "koşma", "semai", "türkü" ve "destan" türü başlıkları altında tasnif etmektedir. Öztelli, bu makalede tarafımızdan değerlendirmeye tabi tutulan "Acep sevdiğimin eşi var m'ola?" şiirini ise türkülerin içine dâhil etmektedir. İlhan Başgöz ise

Some Determinations On Karacaoğlan's "Acep Sevdđimin Eđi Var M'ola"
Poem

"Karac'oğlan" adlı eserinde böyle bir tasnife gitmemiştir. Dolayısıyla onun, şiirleri kendi sanat zevkine göre sıraladığı anlaşılmaktadır. Araştırma metodolojisi ve yapılacak mukayesenin anlaşılır olması bakımından bu şiir ve çeşitlemeleri karşılaştırılırken belli bir sıra gözetilmiş ve varyantlar 1, 2, 3, 4, 5, 6 şeklinde numaralandırılmıştır.

Buna göre şiirin dört varyantını kitabına alan Cahit Öztelli ilk varyantı 3, ikincisini 4, üçüncüsünü 8 ve dördüncüsünü 4 kıta, şiirin iki varyantını kitabına alan İlhan Başgöz ise beşinci varyantı 7 ve altıncı varyantı ise 5 kıta olarak vermektedir. Yani, Öztelli'nin 8 kıta olarak kitabına aldığı üçüncü varyant Başgöz'ün eserinde karşımıza 7 kıta (beşinci varyant) olarak çıkmaktadır. Bu ikisi yani üçüncü ve beşinci varyantta "Hacı Bektaş Veli şeyhlerin pîri" dizesiyle başlayan kıta ile "Tırabulus" / "Trabulus", "çimen" / "çemen" gibi yazım farklılıkları hariç tamamen aynıdır. Hacim yani dörtlük sayısı bakımından varyantlarını karşılaştırdığımızda üçüncü ve beşinci varyantlar en uzun metinlerdir. Klasik tanımlardan hareket edildiğinde ise bunların destan nazım şekline girdiği ifade edilebilir. Geriye kalan varyantların ise 3-5 kıta arasında değiştiği için koşma nazım şekline sahip olduğu söylenebilir.

Şiirlerin dörtlükleri her metinde yer değiştirebilmektedir. Mesela birinci varyantın ilk dörtlüğünü diğer varyantlardaki benzerleriyle karşılaştıralım. Birinci varyantın ilk dörtlüğü aşağıdaki şekildedir:

"Bir yavruyu sevdim gölde, gölekte
Altın küpe şan veriyor kulakta
Peride, hörüde, gökte melekte
Acap sevdiğimin eđi var m'ola"

Bu dörtlük ikinci varyantın ilk, üçüncü varyantın beş, dördüncü varyantın ilk ve altıncı varyantın üçüncü kıtasında bulunsa da bazı dizeleri farklıdır. Örneğin bu dörtlüğün ilk dizesi ikinci varyantta "*Bir çift güzel gördüm yolda yolakta*", üçüncü varyantta "*Yeşil ördek sulanıyor gölekte*" ve dördüncü varyantta "*Güzelim geziyor gölde gölekte*" ve altıncı varyantta ise "*Yavru şahin otururdu sulakta*" biçiminde yer almaktadır. Yine bu

Karacaoğlan'ın “Acep Sevdiğimin Eşi Var M'ola” Şiiri Üzerine Bazı
Tespitler

dörtlüğün üçüncü dizesi ikinci varyantta “*Yeryüzünde insan, gökte melekte*”, üç ve dördüncü varyantlarda “*Cennet-i âlâda, hörü/huri, melekte*”, altıncı varyantta ise “*Yerde insan, Hint'te, gökte melekte*” şeklinde yer almaktadır. Bütün varyantlardaki bu dörtlüğün ikinci dizesi “*Altın küpe şan/şavk veriyor kulakta*” biçimiyle karşımıza çıkarken, altıncı varyantta “*Altın küpe efildeşir kulakta*” şeklinde farklı olarak geçmektedir. Bu dörtlüğün son dizesi yani ayağı ise tüm varyantlarda dört farklı biçimde kayda geçmiştir. Buna göre üç ile beşinci varyantın diğer metinlerden en bariz farkı ayağın “*Acap/Acep gezsem mavi donlum var m'ola*” şeklinde olmasıdır. Diğer iki metinde “*Acap sevdiğimin eşi var m'ola*” ayağı kullanılmıştır. Dördüncü varyantın ayağı “*Acap şu güzelin var mı bir eşi*”, altıncı varyantın ise “*Yavrunun menendi güzel var m'ola*” biçiminde kaydedilmiştir.¹

İlk varyantın ikinci dörtlüğü diğerleriyle mukayese edilince bunlar arasında da çeşitli farklılıklar olduğu görülmektedir. İlk varyantın ikinci kıtası şöyledir:

“Bir yavruyu sevdim gölde, gölekte
Mehdi çıkar derler âhır zamanda
Hindistan'da, Çin'de, Maçin, Yemen'de
Acap sevdiğimin eşi var m'ola”

Burada dikkat çeken ilk husus iki ve dördüncü varyantta bu kitanın bir karşılığının olmamasıdır. Bu dörtlüğün, üç ve beşinci varyantta bir dize farkıyla bulunduğu görülmektedir: “*Yeşil ördek yayılıyor çimende/çemende*”. Dörtlükteki bazı dizelerde ise “... çıkar derler” yerine “... günü doğar”, “... Maçin” yerine “Kürt'te ...” gibi bazı değişik kelimeler bulunmaktadır. Bu dörtlük, tamamen farklı bir şekilde altıncı varyantın ikinci dörtlüğünde aşağıdaki gibi yer almaktadır:

“Yavru şahin otururdu yuvada
Ulu kuşlar semah kurmuş havada
Bozok kazasında Üsyün ovada
Yavrunun menendi güzel var m'ola”

¹ Bu ve diğer dörtlükler üç ile beşinci varyantta aynı olduğu için beşinci varyant yorumlara dâhil edilmemiştir.

Some Determinations On Karacaoğlan's "Acep Sevdiğimin Eşi Var M'ola"
Poem

Bu dörtlüğün icra edildiği bağlam diğerlerine göre farklı gözükmetedir zira "Ulu kuşlar semah kurmuş havada" dizesi Alevî-Bektaşî tarikatının belirtilerini yahut en azından bu çevreden etkilenmenin bir esintisini taşımaktadır. Kanaatimize göre bu dörtlüğü, ilk varyantın ikinci kıtasına yaklaştıran dize ise mekânı ifade eden "Bozok kazasında" ve "Üsyün (Hüseyin) ovada" kelimeleridir. Birinci varyantın son kıtası da benzerlik ve farklılıklar taşımakta olup, son dörtlük aşağıdaki gibidir:

"Karac'oğlan der ki derde derede
Yandı ciğer kebab oldu orada
Ol güneşin doğup battığı yerde
Acap sevdiğimin eşi var m'ola"²

Bu dörtlük, iki ve dördüncü varyantların son kıtalarında benzer şekilde yer alsada bazı farklılıklara sahiptir. Örneğin ikinci ve dördüncü varyantların ilk dizeleri "*Karac'oğlan der ki düşürdün oda*", "*Karac'oğlan der ki düştüm derde*" şeklindeyken ikinci dizeleri "*Dertli yürek dayanır mı bu derde*", "*Ciğer kebab oldu, yandı gamlerde*" ve üçüncü dizeleri ise "*Güneşin doğup ta battığı yerde*", "*Güneşin doğduğu, battığı yerde*" biçimindedir. Dizeler dikkatle incelendiği zaman birkaç kelimenin değiştiği veya kelimelerin dizeler arasında yer değiştirdiği gözlemlenmektedir. Bunların ise aynı kişinin farklı icralar esnasında yahut farklı kişilerin değişik zamanlarda bilerek veya bilmeyerek hafızalarında kaldığı şekliyle aktarmasından kaynaklandığı ileri sürülebilir. Mahlas kıtası olan bu dörtlük, birbirinin aynı olan üç ve beşinci varyantlarda ve altıncı varyanta tamamen farklıdır. Yine de gerek üç ve beşinci gerekse altıncı varyantın son kıtalarında birkaç ortak kelimeye rastlanmaktadır. Mesela üç ve beşinci varyantın mahlas dörtlüğünde "dert" kelimesi, altıncı varyantta ise diğer varyantların bazı dörtlüklerinde yer alan "Kayseri'de, Karaman'da, Konya'da" gibi yer adları karşımıza çıkmaktadır.

İkinci varyantın ikinci dörtlüğü, bazı dize farklarıyla dördüncü varyantın üçüncü ve altıncı varyantın dördüncü kıtasına karşılık

² Varyantlardaki dörtlüklerin son dizesini teşkil eden "nakarat ayak" aynı olduğu için tekrar tekrar bahse konu edilmemiştir.

Karacaoğlan'ın "Acep Sevdiğimin Eşi Var M'ola" Şiiri Üzerine Bazı Tespitler

gelmektedir. İkinci varyantın üçüncü dörtlüğü ise bazı dize farklarıyla üç ve beşinci varyantların altıncı ve dördüncü varyantın ikinci kıtasına eşdeğerdir. En uzun olan üç ve beşinci varyantların ilk üç kıtası hiç birinde yoktur. Üçüncü varyantın yedinci kıtası ise diğer varyantlarda bulunmamaktadır. Altıncı varyantın ilk dörtlüğü de diğer varyantların hiç birinde yer almamaktadır.

Sonuç

Sözlü gelenek ürünlerinin en önemli özelliklerinden biri varyantlı olmasıdır. Bu manada halk şairlerinin şiirleri ferdi eserlere girse de çeşitli nedenlerden ötürü varyantlaşmaya maruz kalmaktadırlar. Özellikle bazı meşhur halk şairlerine ait eserler daha çok bu özelliğe sahip olmaktadır. Karacaoğlan'ın şiirleri de bu anlamda en çok varyantlaşan eserler arasına girmektedir. Bu araştırmada Karacaoğlan'a ait olduğu söylenen "Acep sevdiğimin eşi var m'ola" şiirinin altı varyantı bu çerçevede incelenmiştir. Cahit Öztelli'nin eserinden dört, İlhan Başgöz'ün eserinden ise iki metin üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Tespitlerimize göre Cahit Öztelli ve İlhan Başgöz'ün kitaplarına aldığı bu şiirin üçüncü ve beşinci varyantlarının temeli Sadeddin N. Ergun'un "Karaca Oğlan" adlı eserine dayanmaktadır.

Bu şiirin altı varyantının karşılaştırılması neticesinde bunların anlam ve tema açısından aynı olduğu ancak bazı noktalarda da çeşitli farklılıklar barındırdığı görülmektedir. Ayrıca şiirin bazı varyantları kısayken bazıları daha uzundur. Buna göre şiirin en kısa varyantı üç, en uzununu ise sekiz kıtadan müteşekkildir. Bu altı varyant incelendiğinde şiirin ilk hali yani ur-formu hakkında kesin bir fikir belirtmek kolay değildir ancak yapılan mukayeseler neticesinde bu şiirin ur-formu için üç temel düşünce ileri sürülebilir.

a) Karacaoğlan, usta bir âşık olduğu için şiirin ilk hali sekiz kıtadan oluşmuştur. Bu yüzden sekiz dörtlükten oluşan üçüncü varyant türkünün ilk hâli, ilk metnidir yani ur-form sekiz

Some Determinations On Karacaoğlan's "Acep Sevdiğimin Eşi Var M'ola"
Poem

kıtadan müteşekkil bu şiirdir. Diğer metinler ise bundan bozulmuştur ve giderek kısalmıştır. Buna göre diğer varyantlardaki bütün kıtalar buradan alınmıştır. Onun için de diğer metinler pek çok açıdan ur-forma benzerlik göstermektedir.

b) Şiirin ilk hâli yani ur-formu birinci varyant olarak adlandırdığımız üç dörtlükten meydana gelen metindir. Daha sonra bu ur-form genişleyerek devam etmiş, önce dört ve beş kıta olmuş, en sonunda ise sekiz kıtaya çıkmıştır. Gezici bir âşık olan Karacaoğlan herhangi bir mekânda üç kıtalık bir şiir söylemiş, ondan bunu duyup ezberleyenler veya cöngre geçirenler aynı ayak ve kafiye ile ur-formu genişletmiştir. Çünkü halk şairleri şiir yazmazlar, akla gelen ilk dizeleri, kıtaları irticalen oluştururlar. Bu yüzden Karacaoğlan tarafından önce sekiz kıta değil, üç kıta daha kolayca söylenmiştir.

c) Karacaoğlan daha basit ve koşma nazım biçimine uygun olduğu için önce üç dörtlükten müteşekkil doğaçlama bir deyiş söylemiştir. Aynı deyişi, seyahat ettiği farklı yerlerdeki başka topluluklar içinde de icra etmiş, böylece bu şiir Karacaoğlan tarafından her söylenişte yeni eklemelerle genişlemiştir.

Kaynaklar

Ali Ufkî. (2000). *Mecmûa-i Sâz ü Söz* (Şükrü Elçin, Haz.). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Artun, Erman. (1996). *Adana Âşıklık Geleneği ve Âşık Feymanî*. Adana: İl Kültür Müdürlüğü Yayınları.

Başgöz, İlhan. (1979). *Âşık Ali İzzet Özkan*. Blomington: Indiana Üniversitesi Türkçe Programı Yayınları.

_____. (1984). *Karac'Oğlan*. İstanbul: Cem Yayınevi.

Boratav, Pertev N.-Fıratlı, Halil V. (2000). *İzahlı Halk Şiiri Antolojisi* (Metin Turan, Haz.). İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.

Cunbur, Müjgân. (1985). *Karacaoğlan*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

Karacaoğlan'ın "Acep Sevdiğimin Eşi Var M'ola" Şiiri Üzerine Bazı
Tespitler

Çobanoğlu, Özkul. (2010). *Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Ekici, Metin. (1998). Halk Bilimi çalışmalarında Metin (Text), Doku (Texture), Sosyal çevre ve Şartlar (Konteks) ilişkisinin Önemi. *Milli Folklor Dergisi*, 39, 25-34.

Elçin, Şükrü. (1999). *Âşık Ömer*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Ergun, Saadettin N. (1963). *Karaca Oğlan*. İstanbul: Maarif Kitaphanesi.

Erşahin, İbrahim. (2005). *Halk Kültürü ve Edebiyatı Sözlüğü*. İstanbul: Ötüken Yayınları.

Görkem, İsmail. (2016). Türk Sözel Kültür Geleneği ve Karacaoğlan. *Anadolu Âşıkları-I Karacaoğlan* içinde (ss. 21-41). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Güncel Türkçe Sözlük. TDK, 13 Ağustos 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr> adresinden erişildi.

İnan, Abdülkadir. (1998). Karacaoğlan'a Dair. *Makaleler ve İncelemeler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.

Karataş, Turan. (2004). *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Köprülüzâde M. Fuat. (1930). *XVI. Asrın Sonuna Kadar Türk Saz Şairleri*. İstanbul: Evkaf Matbaası.

_____. (2004). Karacaoğlan, *Saz Şairleri* içinde (ss. 285-337). Ankara: Akçağ Yayınları.

Krohn, Julius-Krohn, Kaarle. (2004). *Halk Bilimi Yöntemi* (Günsel İçöz, Çev.). Ankara: TDK Yayınları.

Oğuz, M. Öcal. (1994). *Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünü ve Bugünü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Öztelli, Cahit. (1996). *Karaca Oğlan Bütün Şiirleri*. İstanbul: Özgür Yayınları.

Rayman, Hayrettin. (1996). *Karacaoğlan'ın Şiirlerinde Ahenk*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Sakaoğlu, Saim. (1987). *Ercişli Emrah*. Ankara: Kültür-Turizm Bakanlığı Yayınları.

Some Determinations On Karacaoğlan's "Acep Sevdđimin Eđi Var M'ola"
Poem

_____. (1989). Türk Saz Şiiri. *Türk Dili/Türk Şiiri Özel Sayısı III (Halk Şiiri)*, 445-450, 105-250.

_____. (2004). *Karaca Oğlan*. Ankara: Akçağ Yayınları.

Sesli Sözlük. 13 Ağustos 2021 tarihinden <https://www.seslisozluk.net> adresinden erişildi.

Zeyrek, Yunus. (1990). *Posoflu Aşık Zülalî*. İstanbul: MEB Yayınları.